

magni huius presentis mundi.

Capitulum XLV.

De tribus modis quibus gratia datur.

Sicut supra memini / millez mil le modis pteplatio variari pot et haberi. Ideoq; p tanto ad p sens no p suto / relinquedo que liber suo sensui z gre a deo collate. ne vide ar qd dā largissimū atq; copiosissimū z qd dā modo infinitū / in tam breui et modica imaginatōne yelle pstringere. Sed p fina li adhuc dico. grā dei p sentē esse anime / tribus modis specialiter. ¶ Unus est per iustificatōne. sine hoc q; sentiat atq; aiā cui sic adest deo acceptabilē reddet. ¶ Ali us modus est p sentimentū z solatōez ali quā. sicut in istis qui in sua pteplatoe / re cipiūt z pcp iūt diuersos solationū mo / dos atq; gaudia spūalia. Nam interdū eis dem videt / q; liquefiāt oīno in quadā dul / cedine. in tāū vt omne qd cernunt aut me ditant / pleni esse tali dulcore iudicāt. Ali / quādo vero recipiūt securitatē qndā admi randā humilitate plenā. qua mediāte / ipi sibimet displicēt / solā accipiētes delectatō nem z placentiā eoz in deo. Quonies enī sibimet ipsi quis placet atq; in se de seipso gaudet. certū sit a vera humilitate se eē alie nū. nec solatōes suas quibus iocūdāt / a do bte sciat originē. Vera enī humilitas sem per etnis sociata visitationib; bonis atq; diuinis / dat cognoscere ad imū z veracit defect / suos. p q; sibi hō displicet. reddi q; yilis atq; abominabilis in aspectu suo. ni hilomin; placentiā maximā hñs. sed q; in grā miscōia bonitateq; diuina p sinit. Ali quādo aiā deuota sentiet cordis sui quādā dilatatōez vel sui intellect; pprehēdens in se pl; q; etiā tot; mūdus. iudicabitq; deum fore tā excellentis atq; infinite maiestatis / q; q; si omne qd residuū est / ei nihil oīno eē videat. nisi in q; tū esse in talib; de; cogno / scit. Quāq; vero sentiet aiā in se qndā spūa lem ebrietatē / q; mouentē eā sobrie / in lau / des spūales. suspiriaq; sancta z deuorā. nō se valēs ad intra p tinerē / qn oporteat d; fo ris erūpere seu ad extra id oñdere / qd sen / tiat. videtq; interdū eidē q; oīa plena sint gloria z laude plena. ¶ Tertio vero mod; hñdī grā pntie dei / est p yniōne. quē ad / modū beat; paul; apl; habuit. ceteriq; cō / templatīui excellētissimi. Sed de mō isto

loqui me indignū reputo z os meū p tino aliorib; doctorib; illud relinques discutiendum. Finit.

Sequitur epistola

ab eodem edita.

Aculerūt eximie caritatis ve stre lre / nō p nū leuamē infor tunio meo (sicut spero) felicit; Est enī flagellū p rīs miscōia nū qd vsq; mō vere supra spē et omne meritū meū / p paut. Fecit enī cum tēptatōe puentū vt possem sustinere. Gra / tias igit; vre benignissime pietati / q; p pas / sionē p sinit taliter flagellato / q; plena cōso latōe documēta sup addidit / q; demū p cō / nūis qualia nec vsurpo mibi nec eis medi gnū censeo p grauauit. Sic plane sic dece bat sapientiā p fessos / vrynū e cōsortio suo quanq; abortiuū q; tū in tribulatōe pos / tū solarent. ¶ Verū et si absq; vlla fictione cū laborib; plurimis z expēsis. olim iā cō / natus sum debiles humeros meos / z fragi litatis sue consocios subducere / oneri tan / to cancellarie p sient. z in aliū gradū trans ferre / nihilomin; inegressibili quodā labo rinto circūactus / z quasi posuerim pedes meos in rete z in maculis eius ambulē / cō / fusus sum ab expectatōe / sentioq; illud te / rentianū q; nō licet hoīem sepe esse vt vult Mandat; sum q; ppe ab illo / cui post deūz me z oēs opas meas debeo. dñm meū do / minū Burgond; loquor. cui; vrynāz aliud circa me et p me modesti / humili / salubri; q; cōsiliū extitisset / ignoscat de; idipm con sulentib;. ¶ Obā obediens / sed impediuit iter meū / q; olim asine Balaam obstitit / et interim ab executione officij cācellarie me spontaneū illud etiā p r; sus deserere patum tū illud p obedientia erequi volentē suspē dit. In qua re facio quod mandatis / neq; aliud p nunc subesse video z substituo enī pro exercendis omnib; que p nū agerē cuz solēnitare factum mitto. Bene valete / mei memores in orationib; vestris. Scriptus brug; .xxvij. april.

Sequitur alia epi

stola eiusdem. Secundum est socij z fratres in xpo dilectissimi. Jocūdū valde q; verbis nequeo vos alloqui. Sunt ei amteoz grata vndeciū colloq; .Bb.

Quod si iuxta Terentianum senex/ proximus amicorum gradus est vicinitas. multa prorsus esse mihi debet amicitia ad collegium illud venerabile/quod incolitis. cui non tam vicinus quam incuntes ab adolescentia familiaris semper intraneus fui. et traxi mores ex conuictu. Solabor igitur mutua vobiscum confabulatione/coacta quietem meam. qua me diuinum flagellum alligauit in lecto valitudinis. ubi supinum immobilis iacere costringit. vtiliter spero magna dei misericordia non solum tolerabiliter sed pene optabiliter. Cur ita: quoniam neque lectionem/ neque orationem neque salubrum cogitationum protractionem exulauit a me quies talis. quinetiam familiariores si non obstitero/ constituit. Quo pacto sic? Dolorem namque corporis/ et animi anxietatem/ diuina gratia usque modo vel abstulit vel fere supra spem et vere supra omnem meritum meum/ temperauit. Gratias ei qui nunc adiudicauit me contumacem usque nunc seruum suum. non in ira et furore corripere sed in virga filiali. Et domine si sic viuisset in talibus vita spiritus mei/ corripies me et uiuificabis me. ecce in pace amaritudo mea amarissima. Sed ad vos redeo/ quibus et cogitationibus meis familiariter aperire studui. etsi non ob aliud. ut vel voluptatem aliam quam ex tali communicatione scribendo concipiam.

Sequitur alia epistola eiusdem.

Am nuper deuoti Bernardi omel. super Cantica relegerem (pater et frater dilectissime) perueni in eum locum qui docet media pueniendi ad generationem verbi. hoc est ad contemplationis arcem. Vanus sum non medioriter/ quia ita consone ad eum de hac materia olim Augustinus in lecto valitudinis mee conscripseram. sicut habes tractatuli copiam. Nesciebam utique alium taliter et tali ordine/ tradidisse ipsam contemplationis adispiscende arcem. Quo fit/ ut mihi securius eadem scripta mea placeant. Sunt autem verba beati Bernardi talia omel. ceterissima. Viso hec/ non industrie est sed gratie. reuelationis non inuestigationis. Si quid tamen potest ad hoc industria operari illud primum obseruate quod dicitur Quia uamini mundi estote. Secundo ut scribatis sapientiam tempore otii. qui enim mi-

noratur actu/ percipiet eam. Tertio ut uisio lenti sitis. et gaudium regni quod uobis diutius surripitur/ praecripiatis. Ut habeatis cor purgatum. preparatum. improbum. In primo efficeris anxius. in secundo deuotus. in tertio uehemens. hoc est idoneus. obuius. uigens. Decille. Uides pater et frater/ quemadmodum tria hec conueniant tribus illis gradibus scale mystice contemplationis. quos nominavi amaram contritionem. otium vel solitudinem. et fortiter perseverantiam. Gratias illi a quo omnis ueritas. et cui ueritas omnis consonat. Quod si quis nunc aut alias inculpauerit me temeritatis/ quia materiam hanc proorsus altissimam et abditissimam/ usurpauerim tractasse uelut ipsam agnouerim. habeat responsum illud quod nouissime recolo apud uos dixisse. Scio itaque et multis scriptis/ et quodam uerbis/ aliquam esse cognitionem et mentis eleuationem quam habere possumus/ ultra communem et uisitatiue cognitionis normam. Hoc modo etsi non aliter scire potui/ nobis aliquid deesse perfectionis huiusmodi/ quam sancti patres habuerunt et docuerunt. Sic enim potest ipse cecus colores etiam cognoscere uagotali conceptu/ et se cecum iudicare. Querebam dudum a quodam ceco uiro intelligente/ quomodo se sciret cecum esse. Scio respondit. quia aliquam perfectionis integritatem quam in alijs esse audio. mihi deesse censeo. Denique pater et frater/ nihil ex tribus predictis gradibus tantum deesse formido/ sicut occupationem necessariam in religioso exercitio tuo. quod utique nullo modo nulla profectus alterius occasione deferendum esse non ambigo. Sic uocatus es. noli uolenter obniti. quia non hoc tibi cederet feliciter. Sed iriderent hostes sabbata tua. hoc est uacationem tuam. Nescis preterea quid tibi est uilius et deo placens. Reuelabit cum uoluerit. et dum beneplicitum erit ante se. quod abscondit a sapientibus huius seculi et reuelat paruulis. Solum paruuli hoc attingunt non quia meritum. sed quia ante placitum est. Precipua insuper ratio huiusmodi munus desiderandi est. ut simus parui in oculis nostris. habita contemplatione tante et tam immense maiestatis/ uocabit te fortassis deus occasione otii data/ per egritudinem aut alias. Sic interim opus tuum

Demendic...
...placet...
...quanti...
...gaudium...
...regni...
...diutius...
...surripitur...
...praecripiatis...
...ut habeatis...
...cor purgatum...
...preparatum...
...improbum...
...In primo...
...efficeris...
...anxius...
...in secundo...
...deuotus...
...in tertio...
...uehemens...
...hoc est...
...idoneus...
...obuius...
...uigens...
...Decille...
...Uides...
...pater...
...et frater...
...quemadmodum...
...tria hec...
...conueniant...
...tribus illis...
...gradibus...
...scale mystice...
...contemplationis...
...quos nominavi...
...amaram...
...contritionem...
...otium...
...vel solitudinem...
...et fortiter...
...perseuerantiam...
...Gratias illi...
...a quo omnis...
...ueritas...
...et cui ueritas...
...omnis consonat...
...Quod si quis...
...nunc aut alias...
...inculpauerit...
...me temeritatis...
...quia materiam...
...hanc proorsus...
...altissimam...
...et abditissimam...
...usurpauerim...
...tractasse...
...uelut ipsam...
...agnouerim...
...habeat responsum...
...illud quod...
...nouissime...
...recolo apud...
...uos dixisse...
...Scio itaque...
...et multis...
...scriptis...
...et quodam...
...uerbis...
...aliquam esse...
...cognitionem...
...et mentis...
...eleuationem...
...quam habere...
...possumus...
...ultra communem...
...et uisitatiue...
...cognitionis...
...normam...
...Hoc modo...
...etsi non...
...aliter scire...
...potui...
...nobis aliquid...
...deesse...
...perfectionis...
...huiusmodi...
...quam sancti...
...patres...
...habuerunt...
...et docuerunt...
...Sic enim...
...potest...
...ipse cecus...
...colores...
...etiam cognoscere...
...uagotali...
...conceptu...
...et se cecum...
...iudicare...
...Querebam...
...dudum a...
...quodam ceco...
...uiro intelligente...
...quomodo...
...se sciret...
...cecum esse...
...Scio respondit...
...quia aliquam...
...perfectionis...
...integritatem...
...quam in alijs...
...esse audio...
...mihi deesse...
...censeo...
...Denique...
...pater et frater...
...nihil ex...
...tribus...
...predictis...
...gradibus...
...tantum deesse...
...formido...
...sicut occupationem...
...necessariam...
...in religioso...
...exercitio...
...tuo...
...quod utique...
...nullo modo...
...nulla profectus...
...alterius...
...occasione...
...deferendum...
...esse non...
...ambigo...
...Sic uocatus...
...es...
...noli uolenter...
...obniti...
...quia non...
...hoc tibi...
...cederet...
...feliciter...
...Sed iriderent...
...hostes...
...sabbata...
...tua...
...hoc est...
...uacationem...
...tuam...
...Nescis...
...preterea...
...quid tibi...
...est uilius...
...et deo...
...placens...
...Reuelabit...
...cum uoluerit...
...et dum...
...beneplicitum...
...erit ante...
...se...
...quod abscondit...
...a sapientibus...
...huius seculi...
...et reuelat...
...paruulis...
...Solum...
...paruuli...
...hoc attingunt...
...non quia...
...meritum...
...sed quia...
...ante placitum...
...est...
...Precipua...
...insuper...
...ratio...
...huiusmodi...
...munus...
...desiderandi...
...est...
...ut simus...
...parui...
...in oculis...
...nostris...
...habita...
...contemplatione...
...tante...
...et tam...
...immense...
...maiestatis...
...uocabit...
...te...
...fortassis...
...deus...
...occasione...
...otii...
...data...
...per egritudinem...
...aut alias...
...Sic interim...
...opus...
...tuum

age. et vaca non quantū placet sed quantū licet ad videndū et gustandū quoniam sua vis est domini. In quo bene vale. Dei memor in orationibus tuis. Et fratrem germanum/pupillum/commendatum habe Scriptum parisiis. xij. aprilis.

Explicit.

Incipit secretū colloquii hominis cōtemplatiui ad animam suam et anime ad hominē super paupertate et mendicitate spūali/docēs recurrere ad deum et sanctos per deuotā orationē/ per impetrando elemosina gratie et virtutū.

Insuper et pro adipiscēda scientia affectionū que proprie sapientia dicitur quasi sapida scientia. Et cōtinet duas partes. prima tractat questiones et respōsiones diuersas hominis ad animā et e contra. Secūda cōtinet orationes et meditationes diuersas. quas format anima sub forma pauperis mendicantis et querentis panem.

O Dea pauper/mea infir/ Hōma/mea paralytica/mea miserabilis anima. que nihil in te auter te boni habes. sed nec tuo labore vales cōparare. Audi queso meū consilium. Discite mendicandi officii. fiat tibi questus mendicantis/ordinarius vite sustētande prouētus. cur fame siti algore interiret/ viciosa profecto multū foret hec verescundia vel segnicies. Anima. Homo hospes quidē meus qui mecum de patria tue prime cōditionis electus es. et destrusi sumus in hunc tetrū ac dolorosum carcerem p̄sentis exilij. fateor heu me pauperem. egrotam. captiuam. lesam. sauciam nudam. omnib; egentem. Vere infelix illa hora/qua parens primus cōmisit in deū summū regem grande illud nefas/ crimen q̄ lese maiestatis. quo iustissime nobis illa nostra p̄dara hereditas adempta est. ac de loco voluptatis gaudij et omnis excellētie deportati fuimus in hunc locū lacrimarum/tribulationis angustie et desolatōnis de diuitijs in paupertate. de ingenuitate in vilitate. de vita in mortalitate. de loco securitatis in locum plenū discriminis. Et vt sub vno claudant omnia. de vniuersitate bonorū in profundū omnis miserie sumus iniecti. Quare prozsus ignoro quid factura sim. laborare nec scio. nec valeo. Versaretur quidem labor meus ad deum

cognoscendū. amandū. laudandū. honorandū. Sed heu nimis longe factus est a me numiū me a se piccit. Cōspicio me in tenebris positū. circūdatā ignorantia. incertitudine. errore. quib; inutilis facta sum ad illū intuendū seu p̄templandū. Ita igitur meo frustrato labore/ amodo quid ageres quid laborare quid lucrifacerē? Dicis mihi mendicandū esse et pro vita questuandū. Volo quidē. sed quo ibo captiua et clusa intra hospitale tui corporis/in magno carcere huius mundi mortalis. quo pacio pro petendo auxilio/valere hinc effugere? Quis insup me clamantē audiret? Quis ad me respiceret? quis succurreret? Circūspice vndiq;. Cū deficiam? omnes et paupes facti sumus nimis. nemo nostrū est qui sibi ipsi vel in modico valeat opem ferre. vñ igitur alteri subueniet? Quid dabit nihil dandū habens. Ita profecto. nō aliam mihi sortem video. p̄tias/ nisi contra hec mala/ remediū desperationis querere. et desperādo vitam hanc finire miserā. Quid dicitis o aia despondū esse? Absit. Minime certe despabis. meū potius audias cōsiliū. Tibi eni demonstrabo locū caritate et misericordiā plenū. in quo omnes paupes querētes/ inueniūt refugiū. Ibi eni copiosi sunt illi p̄ij ac liberales dei elemosynarij in ecclesia videlicet celesti. sancti et sancte. in quib; ē illa thesauraria gratie/ regina misericōdie. mater pauperū orphanorū. vbi adest et redēptor humani generis saluator noster ih̄s xp̄s. mediator et aduocatus apud patrē p̄ peccatorib;. Queris qualiter illuc tēdas? At ego respōdeo. Illuc te sanctū ferat desiderium. Ubi eni tuum sanctū erit desiderium/ et ibi teip̄am esse iudicabis. Deus inquit p̄pheta desiderij pauperū exaudiet. Quid autem magis in tuo est arbitrio q̄ tuū desiderium. quo potes cōtinuo ad deū proficisci. cū deo loqui et cū sanctis. ab eisq; sub sidium implorare. Anima. Si ita est o homo vt asseris. desiderabo vtiq; satis. Verum plurima frequenter desidero. que minime accipio. Et si desiderando loquor non est qui mihi respondeat. et raro vel nūq̄ me expior adiutam. Homo. Firmiter tene o anima. q̄ sanctus desiderij semp auditum pro te exaudiet. nisi forte propter alteram trium causarum. Vel quia nō est de cōuenientib; ad salutē/ sicut paulus desiderabat liberari a stimulo carnis. Vel qz

Bb-2